

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

DAKTILOLOGIYA VA IMO-ISHORA NUTQI
O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60112700-Maxsus pedagogika: surdotarjimonlik faoliyati

Fan/modul kodi DVIIN 209		O‘quv yili 2024-2025	Semestr 3-4	ECTS - Kreditlar 5-4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 4-4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Daktilologiya va imo-ishora nutqi		120	150	270
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o‘qitishdan maqsad –kar odamlar foydalanadigan imo-ishoralarning ko‘lamini to‘laroq qamrab olishga harakat qilishgan. Fanni o‘qitish vazifasi-modulga kiritilgan O'zbekiston kar va zaif eshituvchilari foydalanadigan imo-ishoralar faqat o'zaro muloqot vositasigina bo'lib qolmay, balki pedagogik, ijtimoiy-reabilitatsion ahamiyatga egadir: eshitishida nuqsoni bo'lgan odamlarni eshitadigan odamlar jamiyatiga kirib borishiga va o'z imkoniyatlarini to'laroq amalga oshirishga qaratilgan. II. Nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: III SEMESTR 1-mavzu. Daktilologiyaning mazmuni, maqsadi va egallash metodlari Daktilologiya (qadimgi yunoncha: δάκτυλος [daktilo] — barmoq va qadimgi yunoncha: λόγος [logiya]) — nutq shakli; o‘ziga xos tarzda qo‘l barmoklari yordamida gaplashish. Muayyan alifbodagi har bir "arfni ifodalash uchun barmoqlarga turlicha shakl beriladi. Daktilologiyada bir yoki ikkala qo‘l barmoqlaridan foydalanish mumkin (asosan o‘ng qo‘l barmoqlaridan foydalaniladi).. 2-mavzu. Daktilologiya barmoq alifbosi Daktilologiya kar, kar-soqovlarning oson va tez so‘zlashuviga imkon beradi. Kar va kar-soqovlar daktilologiya belgilarini ko‘zi bilan qabul qiladi. Kar bolalar uchun bog‘cha va maktabning boshlang‘ich sinflarida daktilologiyadan asosiy o‘qitish vositasi sifatida, shu maktabning yuqori sinflarida esa undan yordamchi o‘qitish vositasi sifatida foydalaniladi. Kar-soqovlarga ta’lim berishda daktilologiya birdan-bir muomala vositasidir 3-mavzu. Dunyo mamlakatlarining daktil alifbosi Daktilologiyada bir yoki ikkala qo‘l barmoqlaridan foydalanish mumkin (asosan o‘ng qo‘l barmoqlaridan foydalaniladi). Daktilologiya kar, kar-soqovlarning oson va tez so‘zlashuviga imkon beradi. Kar va kar-soqovlar Daktilologiya belgilarini ko‘zi bilan qabul qiladi. Kar bolalar uchun bog‘cha va maktabning boshlang‘ich sinflarida Daktilologiyadan asosiy o‘qitish vositasi sifatida, shu maktabning				

yuqori sinflarida esa undan yordamchi o'qitish vositasi sifatida foydalaniladi.

4-mavzu. Chet el surdopedagogikasida daktil va imo-ishora nutqiga bo'lgan qarashlarning rivojlanishi

Imo-ishora tilini rivojlantirish to'g'risidagi qaror loyihasiga o'zbek imo-ishora tilidagi tarjimasi ilova qilinmagan. Axir eng yaxshi ekspertlar — karlar va eshitish qobiliyati zaif odamlarning o'zlari-ku! Aynan ular imo-ishora tilining tashuvchilari hisoblanib, hayotiy tajribalariga asoslangan holda uning rivojlanishiga to'sqinlik qilayotgan barcha muammolarni yaxshiroq bilishadi.

5-mavzu. Kar va zaif eshituvchi bolalarni daktil nutqiga egallashning psixologik xususiyatlari

Ko'pgina mamlakatlarda imo-ishora tillari uzoq vaqtdan beri rasmiy huquqiy maqomga ega to'laqonli tillar sifatida tan olingan. Butunjahon karlar federatsiyasi (WFD) milliy imo-ishora tillarining qonuniy tan olinishini muntazam ravishda kuzatib boradi. Tashkilot bunday qonunchilikning yo'qligini karlarning asosiy huquqlarining jiddiy buzilishi, deb hisoblaydi.

6-mavzu. Og'zaki so'zlashuv nutqini tarjima qilishda daktil nutqining tutgan o'rni

Imo-ishora tili va O'zbek imo-ishora tili atamaları o'rtasida katta farq bor. Imo-ishora tili tana tili yordamida og'zaki bo'lmagan muloqotdir, o'zbek imo-ishora tili esa o'zbek, rus, ingliz yoki boshqa tillar singari to'laqonli til hisoblanadi.

7-mavzu. Imo-ishora tilining taraqqiyoti

Nogironlikni tibbiylashtirish nogironlikning ijtimoiy modelini ilgari suruvchi BMTning Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyasi qoidalariga ziddir. Imo-ishoralar tili, bu — kar va zaif eshituvchilar jamiyati o'ziga xosligining noyob madaniy qismidir.

8-mavzu. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda imo-ishora nutqini o'rganishga qo'yilgan talablar

Kar va zaif eshituvchi bolalar uchun ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida O'ITning cheklangan maqomi tufayli yaqin vaqtlargacha ta'lim jarayonlarida undan foydalanish mushkul edi. Pedagogika oliy o'quv yurtlarida O'IT dars soatlari kam edi, ko'plab maxsus maktab o'qituvchilari hali ham o'zbek imo-ishora tilini professional darajada bilishmaydi.

9-mavzu. Talaffuz shakllantirishning mazmuni va maqsadi va egallash metodlari

O'zbek imo-ishora tilini o'rganish bo'yicha standartlashtirilgan o'quv-uslubiy qo'llanmalarning yo'qligi uning rivojlanishini yanada og'irlashtirmoqda. Karlar jamiyati orasida tilning o'zgaruvchanligi kuchayib bormoqda, tilning o'zi ham vaqt o'tishi bilan o'zgarishlarga uchrab, rivojlanib bormoqda.

10-mavzu. Kar va zaif eshituvchi bolalarga talaffuzga qo'yilgan talablar

1997 yilda o'zbek tilli kar va eshitmaydigan bolalar maktab-internatlarining barcha o'qituvchi va tarbiyachilari maxsus malaka oshirish kurslarini tamomladilar. O'shanda tajriba tariqasida ularga lotin alifbosiga asoslangan daktil alifbosini o'rgata boshladilar.

11-mavzu. Talaffuz taraqqiyoti va tasnifi

Lotin daktil alifbosini O'zbekiston karlar jamiyati rahbariyati va a'zolari, professional surdo-tarjimonlar, shuningdek, «Imo-ishora tili ta'limi» yo'nalishi bo'yicha pedagogika oliy o'quv yurtlarining professor-o'qituvchilari va ixtisoslashtirilgan maktab-internatlar o'qituvchilari bilan yaqin hamkorlikda rivojlantirishga chaqiramiz.

12-mavzu. Umumta'lim darslarida talaffuzni shakllantirish mazmuni va metodikasi

Imo-ishora tilini rivojlantirish to'g'risidagi qaror loyihasini nogironligi bo'lgan shaxslarning huquq va manfaatlarini himoya qilish sohasidagi: «Bizsiz biz haqimizda hech narsa» asosiy xalqaro tamoyiliga rioya qilgan holda bevosita uning tashuvchilarisiz ishlab chiqishning imkoni yo'q.

13-mavzu. Eshitish idrokiga qo'yilgan talablar

Ruscha imo-ishora nutqi Rossiyada kar va zaif eshituvchi odamlar o'rtasidagi muloqot uchun ishlatiladi. Uning izlanish belgisi nutqidan farqi shundaki, u og'zaki nutq bilan birga bo'lmaydi, balki oson muloqot qilish uchun ishlatiladi.

14-mavzu. Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitishdagi turli

bosqichlarda eshitish qobiliyatini rivojlantirishning o'rni va ahamiyati

Eshitish qobiliyati zaif odamning tilini barmoq izlaridan farqlash muhimdir. Ikkinchisi qo'lda individual harflarning tasviridir. U tegishli nomlar, shahar nomlari va hali birlashtirilgan tilga kiritilmagan aniq so'zlar uchun ishlatiladi

15-mavzu. Eshitish qobiliyatini rivojlantirish metodikasibolalarni og'zaki nutqqa o'rgatish

Insonning tilni yaxshi yoki yomon gapirishini tushunish uchun mashq qilish kerak. Shuning uchun, asoslarni o'zlashtirgandan so'ng, o'zingizni sinab ko'rishingiz mumkin bo'lgan jamoani topish kerak. Va qo'rqmang. Agar biror kishi eshitish qobiliyatiga ega bo'lmasa, u yaxshi qabul qilinadi. Agar uning eshitishida muammolar bo'lmasa, u ikki baravar mamnun bo'ladi, chunki imo-ishora tili tarjimonlari juda etishmaydi

IV SEMESTR

1-mavzu. Eshitish qobiliyatini rivojlantirishning taraqqiyoti

Eshitish idrokining rivojlanishi barqaror yo'naltiruvchi-qidiruv eshitish reaksiyalari, qarama-qarshi nutq bo'lmagan, musiqiy tovushlar va shovqinlarni,

unli tovushlarni solishtirish va farqlash qobiliyati, ob'ektiv tasvirlar bilan bog'liqlik bilan ta'minlanadi. Akustik xotiraning rivojlanishi quloq tomonidan qabul qilinadigan ma'lumot miqdorini saqlab qolishga qaratilgan.

2-mavzu. Og'zaki so'zlashuv nutqini tarjima qilishda daktil nutqining tutgan o'rni

Aqli zaif bolalarda eshitish idrok etish qobiliyati pasayadi, ob'ektlar va ovozlarning tovushiga reaksiya etarli darajada shakllanmaydi. Bolalar nutq oqimidan so'zning to'liq shaklini va g'o'ng'irchoqni ajratib olishda nutqqa oid bo'lmagan tovushlar va musiqa asboblari tovushini farqlashda qiynaladi.

3-mavzu. Imo-ishora nutqining eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitishda tutgan o'rni

Xulq-atvor va faoliyatni tartibga solish uchun hissiy va baholash xususiyatlari fundamental ahamiyatga ega. eshitish tasviri. Javob shakli, ayniqsa, holatlarda kuchli o'zgaradi idrok ekstremal tovush signallari (yig'lab, kasal bo'lib nola). Kosmos haqida gapirganda idrok, qobiliyat degan ma'noni anglatadi eshitish tovush ob'ektlarini kosmosda lokalizatsiya qilish va xususiyatlarning butun majmuasini tahlil qilish qobiliyati

4-mavzu. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar mexnat tarbiyasi va proforintatsiyasi.

Eshitish idroki rivojlanadi birinchi navbatda odamlar o'rtasidagi muloqot va o'zaro ta'sirni ta'minlash vositasi sifatida. Ob'ekt sifatida tovush eshitish idroki kommunikativ fokusga ega. Yangi tug'ilgan chaqaloqda allaqachon eshitish reaksiyalar aniq ijtimoiy xususiyatga ega xarakter: hayotning birinchi oylarida bola insonning va ayniqsa onaning ovozigga faolroq munosabatda bo'ladi. Sifatida eshitish rivojlanishi nutqni kamsitish, boshqalarning nutqini tushunish, keyin esa chaqaloqning o'z nutqi shakllanadi, bu esa uning muloqot ehtiyojlarini yanada ta'minlaydi.

5-mavzu. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarning jismoniy va estetik tarbiyasi.

Shakllanish eshitish idroki og'zaki nutq bolaning tovush tizimini o'zlashtirishi bilan bog'liq (fonetik) kodlari. Inson uchun eng muhim belgi tizimlaridan birini assimilyatsiya qilish (fonematik) bolaning nutqning talaffuz tomonini faol assimilyatsiya qilishini belgilaydi. To'liq huquqli asosida shakllangan eshitish idroki Nutq atrofdagi dunyoni bilish va aloqa qilishning eng muhim vositasidir.

6-mavzu. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda analizatorlarning funksional imkoniyatlaridan foydalanish

Eshitish idroki o'quvchilarning diqqatini ovozga qaratishni talab qiladi - eshitish diqqat insonning juda muhim xususiyati bo'lib, ularsiz nutqni tinglash va tushunish mumkin emas. Aqli zaif bolalar qobiliyati bor eshitish diqqat va idrok kamayadi shuning uchun bolalarda aqliy zaiflik ichida ta'kidlangan xususiyatlar

kabi eshitish idroki: tez-tez javob bermang eshitish stimullari, turli vosita reaksiyalari turli asboblarni tovushiga javoban mustaqil ravishda rivojlanmaydi, ular farqlanmaydi. eshitish musiqa asboblari ovozi, onomatopeya, kundalik shovqinlar, tabiat tovushlari. Ko'pincha aqli zaif bola o'yinchoqni tegishli onomatopeya bilan bog'lamaydi, tanish narsa va hodisalarni tovush xususiyatlariga ko'ra ajratmaydi.

7-mavzu. Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalarida korreksion mashg'ulotlar

Eshitish idrokini rivojlantirish ikkiga kiradi yo'nalishlari: bir tomondan, oddiy tovushlarni idrok etishni rivojlantiradi(og'zaki bo'lmagan, boshqa tomondan - nutq tovushlarini idrok etish, ya'ni fonemik eshitish. Fonemik idrok- bu nutq tovushlarini, fonema deb ataladigan narsalarni farqlash qobiliyati.

8-mavzu. Inklyuziv va maxsus ta'limda pedagogik ta'lim innovatsion klasteri

Inklyuziv ta'lim — davlat siyosati bo'lib, nogiron va sog'lom bolalar o'rtasidagi to'siqlarni bartaraf etish, maxsus ta'limga muhtoj bolalar, (ayrim sabablarga ko'ra nogiron bo'lgan) o'smirlar rivojlanishda uchraydigan nuqsonlar yoki iqtisodiy qiyinchiliklardan qat'iy nazar ijtimoiy hayotga moslashtirishga yo'naltirilgan umumta'lim jarayoniga qo'shishni ifodalovchi ta'lim tizimidir. Inklyuziv ta'lim atamasi fransuzcha inklusif so'zidan olingan bo'lib o'z ichiga oladi degan ma'noni anglatadi

9-mavzu. Korreksion mashg'ulotlarda eshitishda nuqsoni bor bolalarning og'zaki nutqini fonetik ritmika orqali rivojlantirish

Ta'lim-tarbiyaviy ishlar bolalarning fikrlash qobiliyati, diqqati, ish qobiliyati, xotirasi, nutq va tafakkuridagi kamchiliklarni bartaraf etilishiga qaratilgan bo'lib, bunday bolalarga bilim berishda o'qituvchi uning o'ziga xos individual xususiyatlarini e'tiborga olgan holda maxsus sharoitda, maxsus usullar bilan ishlaydi, tegishli yordam tashkil etadi. Maxsus ta'lim muassasalarining ta'lim-tarbiya jarayoni umum va maxsus korreksion ta'lim talablari asosida o'quv reja, korreksion dastur va darsliklar asosida amalga oshiriladi.

10-mavzu. O'ziga qaratilgan nutqni tushunish (daktil nutqni tushunish)

Og'zaki nutq — nutqning so'zlashuv shakli. Og'zaki nutq yozma nutkdan tovush orqali farqlanadi. Og'zaki nutq 2 shaklga ega: monologik nutq va dialogik nutq

11-mavzu. O'ziga qaratilgan nutqni tushunish (kalkillashgan nutqni tushunish)

Nutqning apraksiyasi - bu nevrologik kelib chiqishning orttirilgan buzilishi nutqning ritmini, intonatsiyasini yoki tezligini o'zgartirishi tufayli odamning tovushlarni va tilni izchil va tushunarli tarzda ishlab chiqarish qobiliyati o'zgaradi.

12- mavzu. O'ziga qaratilgan nutqni tushunish (imo-ishora nutqida

tushunish)

Nutqning apraksiyasini davolashning maqsadi bemorning samarali muloqot qilishiga imkon berishdir; Shuning uchun, mutaxassisning iloji boricha, bemorning nutqini tiklash, ya'ni odamni buzilish paydo bo'lishidan oldin mavjud bo'lgan aloqa darajalariga qaytarish imkoni bo'lmasa ham, u funktsional bo'ladi. Hozirgi vaqtda nutqning apraksiyasini davolashning beshta toifasi mavjud deb hisoblanadigan kelishuv mavjud: artikulyatsion kinematik; tezligi va / yoki ritmga asoslangan davolash; muqobil va / yoki kengaytiruvchi aloqa; tizimlararo osonlashtirish va qayta tashkil etish; va boshqa muolajalar.

13-mavzu. Fonetik ritmik texnologiyasini mimik harakatlar orqali tushuntirish texnologiyasi

Fonetik ritmika metodikasi nutqning aynan og'zaki shakliga ta'sir ko'rsatib, uning ifodaliligi, ravonligi, prosodik jihatdan korreksiyalanishiga yordam ko'rsatadi. Olib borilgan tadqiqotlar va izlanishlar natijasida biz og'zaki nutqning rivojlanishi uchun zarur bo'lgan barcha shart-sharoitlarni fonetik ritmikada mavjud ekanini e'tirof etamiz. Chunki Fonetik ritmika bu maxsus mashqlar to'plami bo'lib, unda nutq va harakat uyg'unlashgan holatda nutqiy materialni (tovush, bo'gin, matn) umumiy tana (qo'l, barmoqlar, oyoq, bosh va korpus) harakatlari.

14-mavzu. Daktilologiya va imo-ishorada AKT dan foydalanish

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishda vujudga kelayotgan yangi atamalar, qisqartmalar, grafik elementlari bilan boyitilgan tushuncha va izohlarni o'z ichiga oladi. Lug'at O'zbekistonda AKTdan keng foydalanuvchilar, shu jumladan, turli vazirlik va tashkilotlar vakillari, tadqiqotchilar, oliy o'quv yurtlari hodim va talabalari hamda boshqa foydalanuvchilar uchun mo'ljallangan. Izohli lug'at BMTTD ning "O'zbekiston Respublikasi hukumatiga mamlakat rivojlanishi uchun AKT siyosatini shakllantirish va joriy etishda ko'mak" loyihasi tomonidan tayyorlangan.

15-mavzu. Eshitishida nuqsoni bo'lgan insonlar bilan muloqotda assektiv texnologiyalarning o'rni

Yordamchi texnologiya (AT) qurilmasi nogiron o'quvchining funksional imkoniyatlarini oshirish, saqlash yoki yaxshilash uchun foydalaniladigan, savdo yo'li bilan sotib olingan, o'zgartirilgan yoki moslashtirilgan har qanday buyum, uskuna yoki dasturiy ta'minotni anglatadi.

III. Amaliy va seminar mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar **Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:**

III SEMESTR

1. Daktilologiyaning mazmuni, maqsadi va egallash metodlari
2. Daktilologiya barmoq alifbosi

3. Dunyo mamlakatlarining daktil alifbosi
4. Chet el surdopedagogikasida daktil va imo-ishora nutqiga bo'lgan qarashlarning rivojlanishi
5. Kar va zaif eshituvchi bolalarni daktil nutqiga egallashning psixologik xususiyatlari
6. Og'zaki so'zlashuv nutqini tarjima qilishda daktil nutqining tutgan o'rni
7. Imo-ishora tilining taraqqiyoti
8. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda imo-ishora nutqinio'rganishga qo'yilgan talablar
9. Talaffuz shakllantirishning mazmuni va maqsadi va egallash metodlari
10. Kar va zaif eshituvchi bolalarga talaffuzga qo'yilgan talablar
11. Talaffuz taraqqiyoti va tasnifi
12. Umumta'lim darslarida talaffuzni shakllantirish mazmuni va metodikasi
13. Eshitish idrokiga qo'yilgan talablar
14. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitishdagi turli bosqicharda eshitish qobiliyatini rivojlantirishning o'rni va ahamiyati
15. Eshitish qobiliyatini rivojlantirish metodikasibolalarni og'zaki nutqqa o'rgatish

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

IV SEMESTR

1. Eshitish qobiliyatini rivojlantirishning taraqqiyoti
2. Og'zaki so'zlashuv nutqini tarjima qilishda daktil nutqining tutgan o'rni
3. Imo-ishora nutqining eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarni o'qitishda tutgan o'rni
4. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar mexnat tarbiyasi va proforintatsiyasi.
5. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarning jismoniy va estetik tarbiyasi.
6. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalarda analizatorlarning funksional imkoniyatlaridan foydalanish
7. Eshitishida nuqsoni bo'lgan bolalar uchun ixtisoslashtirilgan ta'lim muassasalarida korreksion mashg'ulotlar
8. Inkyuluziv va maxsus ta'limda pedagogik ta'lim innavatsion klasteri
9. Korreksion mashg'ulotlarda eshitishida nuqsoni bor bolalarning og'zaki nutqini fonetik ritmika orqali rivojlantirish
10. O'ziga qaratilgan nutqni tushunish (daktil nutqni tushunish)
11. O'ziga qaratilgan nutqni tushunish (kalkillashgan nutqni tushunish)
12. O'ziga qaratilgan nutqni tushunish (imo0ishora nutqida tushunish)
13. Fonetik ritmik texnologiyasini mimik harakatlar orqali tushuntirish texnologiyasi
14. Daktilologiya va imo-ishorada AKT dan foydalanish
15. Eshitishida nuqsoni bo'lgan insonlar bilan muloqotda assestiv texnologiyalarning o'rni

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

	Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: III SEMESTR 1. Imo-ishora metodikasi 2. Imo-ishora muloqot vositasi sifatida 3. Imo-ishora qilishga qo'yilgan talablar 4. Imo-ishora texnikasi 5. Imo-ishorada so'zlarni to'g'ri ko'rsatish 6. Imo-ishorada gaplarni to'g'ri ko'rsatish 7. Imo-ishorada kichik matnlarni to'g'ri ko'rsatish 8. Dialogik nutqning imo-ishorada tasvirlash 9. Syujetli rasmi imo-ishorani tasvirlash 10. Filmlarni imo-ishorada ifodalash Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: IV SEMESTR 1. Imo-ishorali diktant 2. Og'zaki nutqni imo-ishorada ifodalash 3. OAV dagi maqolalarni imo-ishorada ifodalash 4. Sinonim imo-ishoralarni farqlash 5. Kasbga oid imo-ishoralar 6. Ijtimoiy tarmoq 7. Bir biriga oxshash imo-ishoralarni farqlash 8. Imo-ishorada she'r aytish 9. Imo-ishorada sahna ko'rinishi tarjima qilish 10. Imo-ishora tilidan foydalangan holda mustaqil ijtimoiy-maishiy hayotga moslashish ko'nikmalari
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - O'zbekiston karlarining imo-ishora nutqi tarixidan, O'zbek tilining daktil alifbosi, Shartli belgilar va raqamlar, Odatiy ishlatiladigan so'zlar, Oila, oilaviy munosabatlar, Uy ro'zg'or buyumlari, Oziq ovqat, ovqat, idish-tovoqlar, Kiyim –kechak, oyoq kiyimlar, Vaqt, Tabiat, Maktab, ma'lumot, Shahar, transport, Sport, dam olish, Kasb-hunar, mehnat, Tibbiyot tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) - Imo-ishora metodikasi, Imo-ishora muloqot vositasi sifatida, Imo-ishora qilishga qo'yilgan talablar, Imo-ishora texnikasi, Imo-ishorada so'zlarni to'g'ri ko'rsatish, Imo-ishorada gaplarni to'g'ri ko'rsatish, Imo-ishorada kichik matnlarni to'g'ri ko'rsatish, Dialogik nutqning imo-ishorada tasvirlash, Syujetli rasmi imo-

	ishorani tasvirlash, Filmlarni imo-ishorada ifodalash foydalana olishi; (ko'nikma). - Imo-ishorali diktant, Og'zaki nutqni imo-ishorada ifodalash, OAV dagi maqolalarni imo-ishorada ifodalash, Sinonim imo-ishoralarni farqlash, Kasbga oid imo-ishoralar, Ijtimoiy tarmoq, Bir biriga oxshash imo-ishoralarni farqlash, Imo-ishorada she'r aytish, Imo-ishorada sahna ko'rinishi tarjima qilish, Imo-ishora tilidan foydalangan holda mustaqil ijtimoiy-maishiy hayotga moslashish malakalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. "O'zbekiston karlarining imo-ishora nutqi", 2011 yil 2. Denis Draga, "RJY", Moskva 2011 yil 3. R.Fradkina, "Gapiruvchi qo'llar" Moskva 2001 4. Avvalboyeva D., Imo-ishora tili, Toshkent 2021 5. Sultonsaidova S., O'.Sharipova. O'zbek tili stilistikasi.//O'quv qo'llanma. –T., 2009. XI. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Qodirova F.U., Sayfullayeva I.Q., Inklyuziv va korreksion ta'limda Art texnologiyalar, 2022 yil, ZEBO_PRINT 2. Qodirova F.U., Achilova S.J., Dehqanova M.G', Logopedik texnologiya. 2023 yil 3. Qodirova F.U., Dehqanova M.G'., Pulatova D.A., Ibadullayeva SH.N., Surdopsixologiya, 2023 yil 4. Mirziyoyev Shavkat Miromonovich. Yangi O'zbekiston strategiyasi.- Toshkent, 2021. -458 b. 5. Jiyanova N., Mo'minova O., Maksumova S. Nutq madaniyati. 1va 2-kitob. –Toshkent: Navro'z, 2016. Axborot manbalari http://www.edu.uz–O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi sayti. http://www.uzedu.uz – O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti.

	www.pedagog.uz www.cspi.uz www.pedagog.uz www.edu.uz www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O‘z.MK) www.ziyonet.uz - Ziyonet axborot-ta’lim resurslari portali
7.	Chirchiq davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023 yil “_____” _____dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma’sul: Dehqanova M.G’.- Pedagogika fakulteti, Maxsus pedagogika kafedrası o’qituvchisi.
9.	Taqrizchilar: Teshaboyeva Feruza - Qo’qon davlat pedagogika institute, maxsus pedagogika kafedrası dotsenti (Phd); Sayfullayeva Ismigul Qodir qizi – CHDPU, Pedagogika fakulteti, Maxsus pedagogika kafedrası v.v.b. dotsenti. (Phd)